

LES IMATGES POÈTIQUES QUE TROBEM EN ELS TEXTOS SUFÍS EXPLIQUEN EL SIGNIFICAT PROFUND DE LES FONTS DE L'ISLAM

«LA POESIA SUFÍ ESTIMULA EL LECTOR A NO ESFORÇAR-SE NOMÉS PER LES COSES SUPERFICIALS DEL MÓN, SINÓ A TENIR TAMBÉ EN COMPTE LA FONT DIVINA DE LA QUAL PROVENEN»

L'ART EN ELS TEXTOS SUFÍS

Jordi Delclòs

Filòsof, professor i músic sufi

L'art, en el cor espiritual de l'islam, és a dir, el sufisme, s'entén d'una manera diferent que l'art fora d'aquest context sagrat. El més important és la font de la qual prové l'art i l'objectiu suprem al qual serveix. No tot val. La inspiració per excel·lència remet a la font alcorànica, revelada directament al cor de l'últim profeta de la humani-

tat, Muhàmmad. I també a la sunna, els dits i fets del mateix profeta, considerat el millor dels éssers humans i, per tant, model de perfecció. Totes les imatges poètiques que trobem en els textos sufis expliquen el significat profund d'aquestes dues fonts d'inspiració. Per tant, l'art, en l'islam, no és mai fruit del caprici o el tarannà personal de l'artista, sinó del grau de

purificació del seu cor. És un art que ve d'una inspiració que ha estat purificada i protegida pel poder de la tradició profètica i del ritual.

L'obra de sufis com Mevlana Jalaluddin Rumi, el gran mestre sufi d'origen persa del segle XIII, n'és una bona mostra. El Mathnawî, la seva obra magna, que s'ha fet universal, està ple d'imatges poètiques que expliquen

d'una manera directa els significats profunds de la revelació. Es tracta d'imatges que expliquen la cosmovisió de la unitat (*tawhid*), d'una banda, i estimulen a la transformació interior, de l'altra. Quan el Mathnawî ens pinta a l'imaginari la imatge poètica d'un riu que reflecteix a la nit les estrelles i la lluna del cel en les seves aigües canviants, està explicant, a la manera de la poesia i de l'art, el misteri pel qual les coses efímeres del món passatger reflecteixen els noms divins permanents; i quan parla del caçador que persegueix i tira fletxes a l'ombra projectada a terra d'un ocell que ben tranquil s'ho mira des d'un arbre, explica el mateix principi, però a la vegada estimula el lector a no esforçar-se només per les coses superficials del món, sinó a tenir també en compte la font divina de la qual provenen, és a dir, Al·là.

Es diu que amat i amant són U, però també que són dos a la vegada. Tot és U, certament, però, si diem «jo soc U», en som exclosos; en canvi, si diem «oh, tu, Déu meu» (*Allâhumma*), a poc a poc som acollits i reintegrats. La cortesia és, doncs, fonamental. D'aquí surt tota la poesia mística sufi que inspira amor al diví. És voluntat divina que hi hagi un «jo» i un «tu» que, en el fons, són U, però que han de desplegar un joc dual per descobrir la unitat de fons.

Diu l'Alcorà que Al·là no necessita les criatures. En canvi, nosaltres sí que el necessitem, ja que és el nostre origen i fonament. Som dos i U a la vegada, però a nosaltres ens toca la feina d'adorar-lo, i a ell, la d'eleva-nos cap a ell. L'adoració i la súplica sincera són, doncs, el mitjà per a la proximitat.

I la veritat emergeix a mesura que el mirall del cor es va purificant i la reflecteix. Els rituals purificadors de l'islam són, així, imprescindibles per desplegar l'anhel per l'origen. De Déu venim i a Déu retornem, diu l'Alcorà.

Es diu que amat i amant són U, però també que són dos a la vegada. Tot és U, certament, però, si diem «jo soc U», en som exclosos; en canvi, si diem «oh, tu, Déu meu» (*Allâhumma*), a poc a poc som acollits i reintegrats. La cortesia és, doncs, fonamental. D'aquí surt tota la poesia mística sufi que inspira amor al diví. És voluntat divina que hi hagi un «jo» i un «tu» que, en el fons, són U, però que han de desplegar un joc dual per descobrir la unitat de fons.

Diu l'Alcorà que Al·là no necessita les criatures. En canvi, nosaltres sí que el necessitem, ja que és el nostre origen i fonament. Som dos i U a la vegada, però a nosaltres ens toca la feina d'adorar-lo, i a ell, la d'eleva-nos cap a ell. L'adoració i la súplica sincera són, doncs, el mitjà per a la proximitat.

Les poesies sufis despleguen aquest joc dual, en essència amorós, que és el mitjà per elevar l'ànima cap al seu veritable origen espiritual, és a dir, cap a Al·là.

Yunus Emre, el gran poeta sufi turc del segle XIII, escrigué un conegut poema («Seni ben severim») on ho veiem: un jo i un tu, des del fons de l'ànima. Però el gran poeta ens recorda que la Llei (*xaria*) i el camí o mètode (*tariqa*) són els mitjans per arribar a la veritat (*haqiqa*) i al coneixement del cor (*ma'rifa*). L'amor no es pot desplegar sense seguir els mitjans donats, igual que cap amada no acceptarà mai un amant descortès. La cortesia (*adab*) és la meitat de l'islam. Qui no és educat amb Déu i amb els seus enviats, qui no és cortès amb Al·là i amb la seva creació, és expulsat de la porta del sultà. I ser cortès vol dir conèixer els mitjans que cal seguir i saber què cal evitar; d'aquí ve la gran importància d'estudiar els textos sagrats, l'Alcorà i la Sunna, per no gastar esforços en va, com el caçador que perseguia l'ombra de l'ocell.